

เอเชียปริทัศน์

JOURNAL OF ASIAN REVIEW

ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-ธันวาคม 2555 ราคา 150 บาท

150 ปี

ชาตกาล รพินทรนาถ ฐากูร :
มนุษยวิสัยทัศน์ ข้ามพ้นชาตินิยม

บทบรรณาธิการ

ในปี ๒๕๕๕ จะเป็นปีแห่งความทรงจำของทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเอเชียศึกษา ที่ได้ร่วมกับสภาเพื่อวัฒนธรรมสัมพันธ์แห่งอินเดีย สถานทูตอินเดียประจำประเทศไทย และมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ จัดงาน “๑๕๐ ปีชาตกาลรพินทรนาถ ฐากูร : เมธีปราชญ์ตะวันออก” ในระหว่างวันที่ ๑๖ มิถุนายน-๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งได้รับความนิยมชมชอบอย่างมากทั้งในชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าร่วมงาน พร้อมทั้งการเผยแพร่ไปตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศไทยและประเทศอินเดีย

แม้การดำเนินงานดังกล่าวจะผ่านพ้นไปแล้ว แต่ข้าพเจ้าในฐานะบรรณาธิการยังรู้สึกว่าการมีงานบทความวิชาการภาษาไทย นอกเหนือจากหนังสือการประชุมระหว่างประเทศฉบับแปลเป็นภาษาไทย “วิสัยทัศน์ของฐากูรต่อเอเชีย : ความสมัคสมานแห่งมนุษยชาติข้ามพหุชาตินิยม” ทั้งนี้เพื่อสะท้อนมุมมองของนักวิชาการไทยที่มีต่อท่านรพินทรนาถ ฐากูร จากกิจกรรมเสวนาภาคภาษาไทย ภายใต้ชื่อ “๑๕๐ ปี ชาตกาล รพินทรนาถ ฐากูร : มนุษยวิสัยทัศน์ ข้ามพหุชาตินิยม” ในเอเชียปริทัศน์ฉบับที่ ๒/๒๕๕๕ โดยมีเจตจำนงเพื่อคารวะแก่ท่านรพินทรนาถ ฐากูร ในฐานะเมธีปราชญ์แห่งตะวันออก ซึ่งเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วประเทศไทยได้เคยจัดงานฉลองศตวรรษชาตกาลท่านครูเทพรพินทรนาถ ฐากูร โดยยูเนสโกขอให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมฉลองและได้มีการจัดทำหนังสือในงานดังกล่าวด้วย

สำหรับเอเชียปริทัศน์ฉบับนี้ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาบทความออกเป็น ๓ ส่วนได้แก่ ส่วนที่ ๑ บทความพิเศษ-แปล และการถอดบทความเรียงจากกิจกรรมเสวนา : แรบบันดาลใจจากท่านรพินทรนาถ ฐากูร ส่วนที่ ๒ บทความวิชาการ ส่วนที่ ๓ พิธีทัศน์และแนะนำหนังสือ

เนื้อหาสาระส่วนที่ ๑ ประกอบด้วย ปฐมบทคำประพันธ์ “หนึ่งร้อยห้าสิบปี รพินทรนาถ ฐากูร” และ “เรื่องสั้นวันเด็ก” เพื่อคารวะแก่ท่านรพินทรนาถ ฐากูร โดย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กวีรัตนโกสินทร์, บทกวีของรพินทรนาถ ฐากูร “Unending Love : อนันตเปรม” แปลโดยรองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕, “วรรณศิลป์ : รพินทรนาถ ที่ข้าพเจ้ารู้จัก” โดย องค์กรปาฐก อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือ “ส. ศิวรักษ์” ‘ปัญญาชนสยาม’, “๑๕๐ ปี เมธีแห่งปราชญ์ รพินทรนาถ ฐากูร: การพูดคุยความเป็นมาของ ‘ศาสนา’ และ ‘หิ้งห้อย’ โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ระวี ภาวิไล ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. ๒๕๕๔ และ อาจารย์ประคิด ชุมสาย ณ อยุธยา นามปากกา

ว่า อุชเชนี ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ (กวีนิพนธ์) พ.ศ. ๒๕๓๖, “แรงบันดาลใจจากเมธี
ปราชญ์ รพินทรนาถ ฐากูร” โดย คุณสาทร สมพงษ์ จากโรงเรียนไต้ตันไม้ จังหวัดพัทลุง คุณ
ศักดิ์สิริ มีสมสืบ กวีซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และคุณอนุสรณ์ ตีปยานนท์ นักแปล-นักเขียนอิสระ,
“วรรณกรรม-ศิลปะ : จิตวิญญาณในงานของรพินทรนาถ ฐากูร” โดย อาจารย์เทพศิริ สุขโสภา
นักเขียนและจิตรกรอิสระ, “ศานตินิเกตัน สายสัมพันธ์งานศิลป์ไทย-อินเดีย : แรงบันดาลใจอันไร้
พรมแดนแห่งงานศิลปะกับศิษย์เก่าศานตินิเกตันหลากรุ่น” โดย ศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง ผู้ก่อ
ตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและหอศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออก คุณอวัช
ชัย สมคง บรรณาธิการนิตยสาร Fine Art และคุณอลงกรณ์ หล่อวัฒนา กลุ่มศิลปินเมืองน่าน
สุดท้าย “ภาพยนตร์อินเดีย : ใจที่เปิดกว้างอย่างไรพรมแดน” โดย อาจารย์ ดร.จิรยุทธ์ สินธุพันธุ์

เนื้อหาสาระส่วนที่ ๒ ประกอบด้วย บทความวิชาการ ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) การเขียนไทย
ของรพินทรนาถ ฐากูร โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สวัสดิ์ เจริญพงศ์ ๒) รพินทรนาถ ฐากูร : ความ
คิดทางการเมืองด้วยชาตินิยมแบบยุโรป สวเทศี และสากลนิยม โดย ผศ. สุรัตน์ โหราชัยกุล ๓)
การประสานตะวันตกและตะวันออกกับความเป็นทันสมัยทางเลือก : บทสนทนาในจินตนาการ
ระหว่าง ชาตินิยม ของ รพินทรนาถ ฐากูร และ คัมภีร์ชา ของ โอคะคุระ คะคุโซ โดย ปกรณ์
เลิศเสถียรชัย และ ๔) การเมืองวัฒนธรรมของงานฉลอง ๑๕๐ ปีรพินทรนาถ ฐากูรในรัฐเวสต์
เบงกอล โดย วิริยะ สว่างโชติ โดยเป็นการสะท้อนมุมมองวิสัยทัศน์ชาตินิยมของรพินทรนาถ
ฐากูร และการเปรียบเทียบ

เนื้อหาสาระส่วนที่ ๓ ปรีทัศน์และแนะนำหนังสือ ประกอบด้วย ๑) ปรีทัศน์หนังสือ
‘Empire & Nation’ โดย Partha Chatterjee ซึ่งเป็นการรวบรวมบทความสำคัญ ๆ ของปาร์ธา ในช่วง
๒๐ ปีระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๘๕ - ๒๐๐๕ ที่บางบทไม่ได้เผยแพร่หรือตีพิมพ์ในหนังสือวิชาการ
และอีกจำนวนหนึ่งเป็นบทความที่เคยตีพิมพ์เป็นภาษาเบงกาลี และเพิ่งนำมาแปลและตีพิมพ์
เป็นภาษาอังกฤษเป็นครั้งแรกในหนังสือเล่มนี้ ๒) ปรีทัศน์หนังสือ ‘Gitanjali’ ฉบับแปลใหม่
โดย วิลเลียม ราดิซ (William Radice) กวีและศาสตราจารย์ทางด้านวรรณคดีเบงกาลี แห่ง The
School of Oriental and African Studies (SOAS) งานชิ้นนี้เป็นการแปลตรงจากเบงกาลี และ
ตีพิมพ์ออกมาในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี ชาตกาลของรพินทรนาถ และ หนังสือ ‘Rabindranath
Tagore: Final Poems’ เป็นผลงานแปลร่วมกันของเวนดี้ บาร์เกอร์ (Wendy Barker) กวีหญิง
และศาสตราจารย์ด้านวรรณคดีอังกฤษร่วมกับสรณินทรนาถ ฐากูร(Saranindranath Tagore) ผู้
สืบสายเลือดมาจากรพินทรนาถ และเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย SOAS หนังสือ
เล่มนี้เป็นการคัดสรรบทกวีของรพินทรนาถในช่วงสุดท้ายของชีวิต ๓) การกลับมาใหม่หนังสือ
บางเล่มในภาษาไทยของรพินทรนาถ ฐากูร ‘สาธนา’ ‘หึงห้อย’ และ ‘ชีวิต รพินทรนาถ ฐากูร’ (Indian
Perspective ฉบับฉลอง ๑๕๐ ปี รพินทรนาถ ฐากูร) แม้จะไม่ใช้ผลงานของท่านรพินทรนาถ ฐากูร

แต่ก็เป็นหนังสือสำคัญอีกเล่มหนึ่งที่จะฉายภาพ อธิบายให้เห็นถึงการทำงาน และการดำเนินชีวิต หลักคิดของปราชญ์ท่านนี้ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

อนึ่ง ภาพท่านรพินทรนาถ ฐากูร ที่ปรากฏอยู่บนปกเอเชียปริทัศน์ฉบับนี้ เขียนภาพโดยอาจารย์เทพศิริ สุขโสภา ซึ่งเขียนขึ้นในงานเสวนาครั้งนี้และได้มอบให้เป็นของที่ระลึกแก่สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ข้าพเจ้าในฐานะบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง และขออนุญาตนำภาพดังกล่าวพิมพ์เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการคารวะเมธีปราชญ์โลกตะวันออก ท่านรพินทรนาถ ฐากูร

กนกพรรณ อยู่ชา
บรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

ในปี ๒๕๕๕ จะเป็นปีแห่งความทรงจำของทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเอเชียศึกษา ที่ได้ร่วมกับสภาเพื่อวัฒนธรรมสัมพันธ์แห่งอินเดีย สถานทูตอินเดียประจำประเทศไทย และมูลนิธิรีโอกี้เฟลเลอร์ จัดงาน “๑๕๐ ปีชาตกาลรพินทรนาถ ฐากูร : เมธีปราชญ์ตะวันออก” ในระหว่างวันที่ ๑๖ มิถุนายน-๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งได้รับความนิยมนิยมชมชอบอย่างมากทั้งในชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าร่วมงาน พร้อมทั้งการเผยแพร่ไปตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศไทยและประเทศอินเดีย

แม้การดำเนินงานดังกล่าวจะผ่านพ้นไปแล้ว แต่ข้าพเจ้าในฐานะบรรณาธิการยังรู้สึก ว่าควรมีงานบทความวิชาการภาษาไทย นอกเหนือจากหนังสือการประชุมระหว่างประเทศ ฉบับแปลเป็นภาษาไทย “วิสัยทัศน์ของฐากูรต่อเอเชีย : ความสมัครสมานแห่งมนุษยชาติข้ามพหุชาตินิยม” ทั้งนี้เพื่อสะท้อนมุมมองของนักวิชาการไทยที่มีต่อท่านรพินทรนาถ ฐากูร จากกิจกรรมเสวนาภาคภาษาไทย ภายใต้ชื่อ “๑๕๐ ปี ชาตกาล รพินทรนาถ ฐากูร : มนุษยวิสัยทัศน์ ข้ามพหุชาตินิยม” ในเอเชียปริทัศน์ฉบับที่ ๒/๒๕๕๕ โดยมีเจตจำนงเพื่อควรระแกว่าท่านรพินทรนาถ ฐากูร ในฐานะเมธีปราชญ์แห่งตะวันออก ซึ่งเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วประเทศไทยได้เคยจัดงานฉลองศตวรรษชาตกาลท่านครูเทพรพินทรนาถ ฐากูร โดยยูเนสโกขอให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมฉลองและได้มีการจัดทำหนังสือในงานดังกล่าวด้วย

สำหรับเอเชียปริทัศน์ฉบับนี้ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาบทความออกเป็น ๓ ส่วนได้แก่ ส่วนที่ ๑ บทกวีประพันธ์-แปล และการถอดบทความเรียงจากกิจกรรมเสวนา : แรงบันดาลใจจากท่านรพินทรนาถ ฐากูร ส่วนที่ ๒ บทความวิชาการ ส่วนที่ ๓ ปรัชญาและแนะนำหนังสือ

เนื้อหาสาระส่วนที่ ๑ ประกอบด้วย ปฐมบทคำประพันธ์ “หนึ่งร้อยห้าสิบปี รพินทรนาถ ฐากูร” และ “เรื่องสั้นวันเด็ก” เพื่อควรระแกว่าท่านรพินทรนาถ ฐากูร โดย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กวีรัตนโกสินทร์, บทกวีของรพินทรนาถ ฐากูร “Unending Love : อนันตเปรม” แปลโดยรองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕, “วรรณศิลป์ : รพินทรนาถ ที่ข้าพเจ้ารู้จัก” โดย องค์ปาฐก อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือ “ส. ศิวรักษ์” ‘ปัญญาชนสยาม’, “๑๕๐ ปี เมธีแห่งปราชญ์ รพินทรนาถ ฐากูร: การพูดคุยความเป็นมาของ ‘สาธนา’ และ ‘หิงห้อย’ โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ระวี ภาวิไล ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. ๒๕๔๙ และ อาจารย์ประคิด ชุมสาย ณ อยุธยา นามปากกา

สารบัญ

เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 33 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2555

บทความประจำฉบับ

บทกวี	1
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	
Unending love	3
สุจิตรา จงสถิตยวัฒนา	
ชาตกาล ๑๕๐ ปี เมิธีปราชญ์ตะวันออก รพินทรนาถ ฐากูร	7
กนกพรรณ อยู่ชา	
การเยือนไทยของรพินทรนาถ ฐากูร	39
สาวตรี เจริญพงศ์	
รพินทรนาถ ฐากูร :	
ความคิดทางการเมืองว่าด้วยชาตินิยมแบบยุโรป สวเทศี และสากลนิยม	69
สุรัตน์ โหราชัยกุล	
การประสานตะวันตกและตะวันออกกับความเป็นทันสมัยทางเลือกบทสนทนาในจินตนาการ	
ระหว่าง ชาตินิยม ของ รพินทรนาถ ฐากูร และ คัมภีร์ชา ของ โอคะคุระ คะคุโซ	107
ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย	
การเมืองวัฒนธรรมของงานฉลอง ๑๕๐ ปี รพินทรนาถ ฐากูรในรัฐเวสต์ เบงกอล	145
วิริยะ สว่างโชติ	
บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง	
Empire & Nation โดย Partha Chatterjee	161
สิริพร สมบูรณ์บุรณะ	
เสียงจริง ของรพินทรนาถ ฐากูร	169
ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย	
การกลับมาใหม่หนังสือบางเล่มในภาษาไทยของ รพินทรนาถ ฐากูร	175
ธนิษฐา แดนศิลป์	

ว่า อุชเชนี ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ (กวีนิพนธ์) พ.ศ. ๒๕๓๖, “แรงบันดาลใจจากเมธี
ปราชญ์ รพินทรนาถ ฐากูร” โดย คุณสาทร สมพงษ์ จากโรงเรียนไต้ต้นไม้ จังหวัดพัทลุง คุณ
ศักดิ์ศรี มีสมสืบ กวีซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และคุณอนุสรณ์ ติยานนท์ นักแปล-นักเขียนอิสระ,
“วรรณกรรม-ศิลปะ : จิตวิญญาณ ในงานของรพินทรนาถ ฐากูร” โดย อาจารย์เทพศิริ สุขโสภา
นักเขียนและจิตรกรอิสระ, “สานดินเกตุ้น สายสัมพันธ์งานศิลป์ไทย-อินเดีย : แรงบันดาลใจอันไร้
พรมแดนแห่งงานศิลปะกับศิษย์เก่าสานดินเกตุ้นหลากรุ่น” โดย ศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง ผู้ก่อ
ตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและหอศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออก คุณอวัช
ชัย สมคง บรรณาธิการนิตยสาร Fine Art และคุณอลงกรณ์ หล่อวัฒนา กลุ่มศิลปินเมืองน่าน
สุดท้าย “ภาพยนตร์อินเดีย : ใจที่เปิดกว้างอย่างไรพรมแดน” โดย อาจารย์ ดร.จิชุทธิ์ สินธุพันธุ์

เนื้อหาสาระส่วนที่ ๒ ประกอบด้วย บทความวิชาการ ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) การเยือนไทย
ของรพินทรนาถ ฐากูร โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี เจริญพงศ์ ๒) รพินทรนาถ ฐากูร : ความ
คิดทางการเมืองว่าด้วยชาตินิยมแบบยุโรป สวเทตี และสากลนิยม โดย ผศ. สุรัตน์ ไทราชัยกุล ๓)
การประสานตะวันตกและตะวันออกกับความเป็นทันสมัยทางเลือก : บทสนทนาในจินตนาการ
ระหว่าง ชาตินิยม ของ รพินทรนาถ ฐากูร และ คัมภีร์ชา ของ โอเคะคุระ คะคุโซ โดย ปกรณ์
เลิศเสถียรชัย และ ๔) การเมืองวัฒนธรรมของงานฉลอง ๑๕๐ ปีรพินทรนาถ ฐากูรในรัฐเวสต์
เบงกอล โดย วิริยะ สว่างโชติ โดยเป็นการสะท้อนมุมมองวิสัยทัศน์ชาตินิยมของรพินทรนาถ
ฐากูร และการเปรียบเทียบ

เนื้อหาสาระส่วนที่ ๓ ปรัชญาและแนะนำหนังสือ ประกอบด้วย ๑) ปรัชญาหนังสือ
‘Empire & Nation’ โดย Partha Chatterjee ซึ่งเป็นการรวบรวมบทความสำคัญ ๆ ของปาร์ธา ในช่วง
๒๐ ปีระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๘๕ - ๒๐๐๕ ที่บางบทไม่ได้เผยแพร่หรือตีพิมพ์ในหนังสือวิชาการ
และอีกจำนวนหนึ่งเป็นบทความที่เคยตีพิมพ์เป็นภาษาเบงกาลี และเพิ่งนำมาแปลและตีพิมพ์
เป็นภาษาอังกฤษเป็นครั้งแรกในหนังสือเล่มนี้ ๒) ปรัชญาหนังสือ ‘Gitanjali’ ฉบับแปลใหม่
โดย วิลเลียม ราดิซ (William Radice) กวีและศาสตราจารย์ทางด้านวรรณคดีเบงกาลี แห่ง The
School of Oriental and African Studies (SOAS) งานชิ้นนี้เป็นการแปลตรงจากเบงกาลี และ
ตีพิมพ์ออกมาในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี ชาตกาลของรพินทรนาถ และ หนังสือ ‘Rabindranath
Tagore: Final Poems’ เป็นผลงานแปลร่วมกันของเวนดี้ บาร์เกอร์ (Wendy Barker) กวีหญิง
และศาสตราจารย์ด้านวรรณคดีอังกฤษร่วมกับสรณินทรนาถ ฐากูร (Saranindranath Tagore) ผู้
สืบสายเลือดมาจากรพินทรนาถ และเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย SOAS หนังสือ
เล่มนี้เป็นการคัดสรรบทกวีของรพินทรนาถในช่วงสุดท้ายของชีวิต ๓) การกลับมาใหม่หนังสือ
บางเล่มในภาษาไทยของรพินทรนาถ ฐากูร ‘สาธนา’ ‘หิงท้อย’ และ ‘ชีวิต รพินทรนาถ ฐากูร’ (Indian
Perspective ฉบับฉลอง ๑๕๐ ปี รพินทรนาถ ฐากูร) แม้จะไม่ใช่ผลงานของท่านรพินทรนาถ ฐากูร

แต่ก็เป็นหนังสือสำคัญอีกเล่มหนึ่งที่จะฉายภาพ อธิบายให้เห็นถึงการทำงาน และการดำเนินชีวิต หลักคิดของปราชญ์ท่านนี้ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

อนึ่ง ภาพท่านรพินทรนาถ ฐากูร ที่ปรากฏอยู่บนปกเอเซียปริทัศน์ฉบับนี้ เขียนภาพโดย อาจารย์เทพศิริ สุขโสภา ซึ่งเขียนขึ้นในงานเสวนาครั้งนี้และได้มอบให้เป็นของที่ระลึกแก่สถาบันเอเซียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ข้าพเจ้าในฐานะบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง และขออนุญาตนำภาพดังกล่าวพิมพ์เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการคารวะเมธีปราชญ์โลกตะวันออก ท่านรพินทรนาถ ฐากูร

กนกพรรณ อยู่ชา

บรรณาธิการ

สารบัญ

เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 33 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2555

บทความประจำฉบับ

บทกวี1

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

Unending love3

สุจิตรา จงสถิตยวัฒนา

ชาตกาล ๑๕๐ ปี เมิ่อปราชญ์ตะวันออก รพินทรนาถ ฐากูร7

กนกพรรณ อยู่ชา

การเขียนไทยของรพินทรนาถ ฐากูร39

สาวิตรี เจริญพงศ์

รพินทรนาถ ฐากูร :

ความคิดทางการเมืองว่าด้วยชาตินิยมแบบยุโรป สวเทศี และสากลนิยม69

สุรัตน์ ไทราชัยกุล

การประสานตะวันตกและตะวันออกกับความเป็นทันสมัยทางเลือกบทสนทนาในจินตนาการ
ระหว่าง ชาตินิยม ของ รพินทรนาถ ฐากูร และ คัมภีร์ชา ของ โอคะคุระ คะคุโซ107

ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย

การเมืองวัฒนธรรมของงานฉลอง ๑๕๐ ปี รพินทรนาถ ฐากูรในรัฐเวสต์ เบงกอล145

วิริยะ สว่างโชติ

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง

Empire & Nation โดย Partha Chatterjee161

สิริพร สมบูรณ์บุรณะ

เสียงจริง ของรพินทรนาถ ฐากูร169

ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย

การกลับมาใหม่หนังสือบางเล่มในภาษาไทยของ รพินทรนาถ ฐากูร 175

ธนัชฐา แดนศิลป์